

Klaagdieren Roeken kolonies zijn trouwe overlast veroorzakers

Hoezeer kan een mens uitzien naar het voorjaar. Na een onstuimige herfst met gure stormen en regenvlagen, na een koude en donkere winter, nu weer licht en warmte van een nog 'bleke' zon. De natuur ontwaakt, vogels zingen hun mooiste lied. Maar o wat ontwaken wij ruw uit deze droom wanneer de zangvogel een roek blijkt te zijn...

Het metalige en krakende "kraaa kraaa" klinkt rauw en onplezierig op z'n minst. Deze kakofonie in grote kolonies heeft de biologen van weleer er toch toe doen besluiten deze vogel in de groep der 'zangvogels' te plaatsen. Alleen op puur wetenschappelijke basis ben ik bang, zonder gevoel voor melodie en toon. Fietsend door Zutphen langs de oude en statige rechtbank, zie je hoge bomen waarin veel roeken (*Corvus frugilegus* Linnaeus 1758) zich hebben gevestigd. Ze zingen niet alleen beroerd, ze zijn nog nieuwsgierig ook. In de middeleeuwen, toen er nog 'gehangen' werd, vlogen de vogels ongetwijfeld mee en deden zich, zo in mijn gedachten, tegoed aan de veroordeelden, bungelend in hun strop. Lijkenpikkers zijn het, geen zangvogels! Maar... niets is minder waar.

Koloniegedrag + beschermingsstatus = overlast

Roeken, behorende tot de kraai-achtigen mogen dan niet zo'n positief imago hebben, maar zijn zeer intelligent, standvastig en voor het leven trouw aan één partner. Alles om ze heen wordt als referentie ingeprent zodra ze uit het ei komen: omgeving, bomen, geuren en geluiden. Roeken kunnen wel verjaagd worden, maar blijven met hun referenties werken, hun vertrouwde plek opzoeken waar zij zich thuis voelen. Ze hebben altijd de neiging terug te keren naar hun nest, vooral als ze daar succesvol jongen hebben groot gebracht. **Juist dat zou dus doorbroken moeten worden wanneer kolonies verplaatst worden.** Het is het koloniegedrag dat de vogels tot zo'n overlast maakt. De grootte van de hedendaagse kolonies is 50 tot 80 paren volwassen vogels. Er zijn ook een aantal grote kolonies, met meer dan 500 nesten, die voornamelijk in het oosten van Nederland voorkomen, waarbij Gramsbergen met 1239 nesten en Lochem met 1264 nesten een toppositie innamen (telling in 2000). In de jaren vijftig en zestig van de vorige eeuw stond de populatie roeken sterk onder druk door vergiftiging, afschot en verstoring tijdens de broedtijd. In 1977 kreeg de roek een wettelijke beschermingsstatus, nu op basis van artikel 4, eerste lid, onder b van de Flora- en faunawet. De roek staat in de Bijlage II-2 van de Vogelrichtlijn. Mede hierdoor is de populatie snel hersteld. Met als gevolg een toename van het aantal klachten van agrariërs en burgers. De belangrijkste oorzaken van overlast zijn lawaai, uitwerpselen en landbouwschade.

Schade van roeken

Roeken eten wormen, slakken, larven van insecten als engelingen en emelten, maar ook muizen, jonge vogels, afval, aas en vruchten. Dit vormt globaal tweederde deel van hun voed-

sel. Roeken vestigen zich zowel in het buitengebied (ca 65%) als in, of rond, de bebouwde kom (ca 35%).

In het buitengebied kunnen roeken voor schade aan landbouwgewassen zorgen, het wegpikken van pas ingezaaid zaad, het vernielen van net opgeschoten plantjes en het vreten van kuilvoer. Binnen de bebouwde kom komen veel klachten van burgers waarbij het lawaai en de poep van de roeken tot grote ergernis leiden.

Faunafonds keert schadevergoeding aan agrarische bedrijven uit

Het Faunafonds is een zelfstandig bestuursorgaan, dat onder meer is belast met het toekennen van tegemoetkomingen in door beschermde diersoorten aangerichte schade. Het Faunafonds kan onder voorwaarden een tegemoetkoming verlenen voor schade veroorzaakt door beschermde inheemse diersoorten aan bedrijfsmatig geteelde landbouwgewassen of gehouden landbouwhuisdieren. Deze voorwaarden staan beschreven in de 'beleidsregels van het Faunafonds en de bijbehorende toelichting'. Indien een grondgebruiker in aanmerking wil komen voor een tegemoetkoming van het Faunafonds dienen in veel gevallen (preventieve) maatregelen te worden getroffen om de schade te voorkomen en/of te beperken. De vereiste maatregelen kunnen afhankelijk zijn van gewas, diersoort, periode en gebiedsstatus. Op de site van het Faunafonds onder het tabblad 'maatregelen' is meer informatie hierover te vinden.

Als voorbeeld bij overlast van roeken bij een maïskuil wordt door het Faunafonds aangeraden één of meer dode roeken bij de kuil op te hangen. Het is maar zeer de vraag of de vogels zich hierdoor laten afschrikken. Een confrontatie met de dood is voor de mens erg vervelend, maar dat hoeft niet voor een roek (of een dier in het algemeen) te gelden. Roeken zijn zeer intelligente vogels. Ze leren snel, en zijn goed in staat om het beeld van een dode vogel aan een paal, juist te associëren met een plaats waar veel te halen valt! De maatregel zou dus het tegenovergestelde resultaat kunnen hebben!

Het zou misschien beter zijn oude restanten in de nabijheid van een kuil aan te bieden en ze daarvan te laten eten. Bij een ingezaaide maïsakker kan datzelfde gedaan worden met oud zaaigoed.

Voor agrariërs geeft de website van het Faunafonds een aantal mogelijkheden ter voorkoming en vergoeding van schade.

Verplaatsen van kolonies

Wanneer er 'belangrijke overlast' van de roeken wordt ondervonden binnen de bebouwde kom en er sprake is van 'ernstige schade', anders dan aan gewassen, vee, bossen, bedrijfsmatige visserij en wateren, kan er vanuit de overheid een vergunning worden afgegeven om de kolonie te verplaatsen.

De vermelde 'ernstige schade' kan zijn het kapot pikken van bijvoorbeeld ruitenwischerbladen van geparkeerde auto's of het kapot pikken van beglazingskit.

Het verplaatsen mag alleen wanneer er geen andere bevredigende oplossing gevonden kan worden. Dit is niet iets dat op een vrijdagnamiddag gerealiseerd kan worden. Het vergt een lange en grondige voorbereiding.

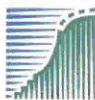
Het begint met het zoeken naar een geschikte vervangende nestelplaats, waarvoor kennis van het gedrag van de roek vereist is. Hierbij horen studie van de leefomgeving van de oude situatie, waarbij gezocht moet worden naar de voedselgronden in combinatie met een juiste nieuwe nestomgeving. De over-

heid stelt als eis dat er een zogenaamd roekenbeschermingsplan geschreven wordt, waarbij een ter zake deskundige het gehele proces moet begeleiden.

Daar waar veel vogels een nest alleen gebruiken om eieren in uit te broeden en de jonge vogels 'op de vleugels' te krijgen, daar gebruikt de roek zijn nest het hele jaar door en dient dit nest, op basis van de Flora- en faunawet, als vaste rust- en verblijfplaats te worden aangemerkt. Het nest van de roek vormt dan ook een sleutelrol in deze problematiek.

Een aanvraag voor een ontheffing dient te worden gericht aan het ministerie van LNV, Dienst Regelingen en moet worden ingediend op een voorgeschreven aanvraagformulier. Omdat de gemeente binnen de bebouwde kom de grondeigenaar is in de zin van de Flora- en faunawet, dient de gemeente de aanvraag in namens de burgers die de overlast ondervinden.

Het LNV- loket www.hetInvloket.nl

**landbouw, natuur en
voedselkwaliteit**